

Odporúčania pre miestnu samosprávu pre určovanie podrobností k vedeniu poradia žiadostí o poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41

(podľa §8 ods.4 zákona o sociálnych službách)

Odporúčanie vypracované expertnou skupinou ÚMS
v spolupráci s Nezávislou platformou SocioFórum, o. z.

Vypracovali: Mária Filipová, Lýdia Brichtová

Bratislava
13. 4. 2021

Cieľom tohto materiálu je poskytnúť samospráve sumár informácii a odporúčaní, ako postupovať pri riešení žiadostí fyzických osôb, ktoré majú vydané rozhodnutia o odkázanosti na vybrané druhy sociálnych služieb uvedených v § 34 až 41 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a ktoré v súlade s ustanovením § 8 odsek 1 citovaného zákona požiadali obec/mesto o poskytnutie alebo zabezpečenie príslušného druhu a formy sociálnej služby.

Zákon o sociálnych službách nevyžaduje, aby podrobnosti k vedeniu poradia žiadosti o poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby uvedenej v §34 až 41 boli upravené formou VZN, preto je na rozhodnutí samosprávy akú formu formálneho spracovania vyberie. Vzhľadom na to, že by mal byť materiál flexibilný, je potrebné túto potrebu pri rozhodnutí zohľadniť.

1. Podanie žiadosti zo strany občana

Podanie žiadosti **o poskytnutie alebo zabezpečenie príslušného druhu a formy sociálnej služby** zo strany fyzickej osoby je potrebné predovšetkým v prípadoch, ak fyzická osoba/žiadateľ o vybrané druhy sociálnych služieb (napr. v pôsobnosti obce/mesta ide zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, denný stacionár, domáca opatrovateľská služba), **chce aby ich sociálna služba bola podporená z verejných zdrojov** a nemuseli si sami platiť prevažnú časť nákladov poskytovanej sociálnej služby t. j., ktorých výška predstavuje celkové náklady danej sociálnej služby po odpočítaní finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou.

Spolufinancovanie sociálnej služby zo strany obce/mesta, ktorá im patrí do obligatórnej pôsobnosti a to prostredníctvom finančného príspevku na prevádzku pre neverejného poskytovateľa (§75), sa nepriamo viaže na takúto žiadosť o poskytnutie alebo zabezpečenie danej sociálnej služby zo strany fyzickej osoby.

Ide o povinnosť obce/mesta, ktorá im vyplýva z ustanovenia § 8 odsek 4 citovaného zákona, v zmysle ktorého:

„Ak fyzická osoba má vydané právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu, obec alebo vyšší územný celok v rozsahu svojej pôsobnosti poskytne fyzickej osobe sociálnu službu alebo zabezpečí poskytovanie sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 podľa poradia na základe vopred určených a zverejnených podrobností vedenia tohto poradia, ak odsek 6 neustanovuje inak.“

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že obce/mestá majú povinnosť vypracovať a zverejniť podrobnosti vedenia poradia doručených žiadostí fyzických osôb o poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnych služieb(d'alej len „žiadosť“)

2. Vedenie poradia doručených žiadostí fyzických osôb o poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnych služieb(d'alej len „žiadosť“)

Podľa ustanovenia § 8 ods.4 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) je obec povinná zabezpečiť túto službu podľa poradia na základe vopred určených a zverejnených podrobností vedenia tohto poradia,

Vychádzajúc z poznatkov z praxe samospráv, ktoré sa podrobnosťami zaradovania žiadostí do poradia už zaoberali a realizujú ich aj v praxi odporúčame, aby obce a mestá do týchto podrobností zapracovali viaceré hodnotiace kritéria., **Tieto je vhodné posúdiť a obodovať určené podrobnosti zodpovedajúcim počtom bodov a na základe toho žiadosti zaradovať do poradia**, Počet bodov následne určuje poradie žiadateľa v evidencii žiadostí o zabezpečenie sociálnej služby.

Evidenciu žiadostí odporúčame pravidelne aktualizovať napr. 1x štvrťročne.

Hodnotiacej tabuľky samospráve pomôžu zjednodušiť proces posudzovania žiadostí a ich zaradovania do poradia, odstránia možné riziko subjektívneho rozhodovania pri zabezpečovaní požadovaných sociálnych služieb.

Žiadosti o poskytovanie alebo zabezpečenie sociálnej služby je potrebné zaradovať / rozdeliť do evidencie **podľa druhu sociálnej služby, aj podľa formy sociálnej služby**(terénna, ambulánna a pobytová).

V prípade rovnosti získaných bodov u viacerých žiadateľov odporúčame ich poradie určovať na základe dátumu doručenia žiadostí, preto je potrebné túto evidenciu viesť.

3. Podrobnosti/kritérií/podmienok pre určovania poradia žiadateľa

Zverejnenie podrobnosti kritérií / podmienok pre určovanie poradia žiadateľa o zabezpečenie sociálnej služby je nevyhnutným predpokladom pre objektívnosť posudzovania žiadosti a akceptáciu skutočnosti, že tieto služby nevie samospráva poskytnúť hneď, zo strany verejnosti.

Návrh kritérií:

3.1. Stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby

určuje rozsah a náročnosť potrebnej pomoci pre žiadateľa. Vyšší stupeň odkázanosti znamená povinnosť prideliť žiadateľovi vyšší počet bodov Neodporúčame, aby v podrobnostiach bolo určené ako kritérium len slovo **zdravotný stav**, nakoľko tento pojem žiadnym spôsobom bez uvedenia ďalších podrobností nemôže objasniť zaradenie žiadateľa do poradia

3.2. Osamelosť žiadateľa a jeho vzťahy s blízkymi osobami

toto kritérium je náročné objektívne posúdiť, keďže osamelosť a vzťahy s blízkymi osobami môžu mať rôznu podobu. Podľa § 8 odsek 6 zákona, žiadateľ spĺňa kritéria na prednostné umiestnenie ak nemá žiadnych príbuzných alebo priateľov.. Osamelosť, ktorá je výsledkom zlých vzťahov žiadateľa s najbližšími príbuznými, je pre žiadateľa tiež ohrozením bez ohľadu na to, čím boli a sú nie dobré vzťahy medzi príbuznými spôsobené/zapríčinené Posúdenie tejto skutočnosti je možné urobiť len na základe sumarizácie informácií z rôznych zdrojov a na mieste. Skutočnosť, že žiadateľ o sociálnu službu má blízke osoby a má s nimi dobré vzťahy, nemôže byť dôvodom pre **absolútne** odmietnutie a neplnenie si povinnosti obce/mesta zabezpečiť žiadateľovi sociálnu službu s podporou z verejných zdrojov prostredníctvom finančného príspevku na prevádzku.

3.3. Sociálna situácia žiadateľa

Kritérium sociálna situácia žiadateľa ,je potrebné **naplniť konkrétnym obsahom a uviesť v čom spočíva sociálny problém**, aby bolo možné čo najobjektívnejšie posúdiť naplnenie tohto kritéria. Obsahom tohto kritéria môže byť:

- **žadateľ žije v nedostupnej lokalite alebo v nevyhovujúcich podmienkach** (*nedostupnou lokalitou rozumieme lazy, samoty alebo bývanie, ktoré je významne vzdialené od najbližšieho centra obchodu a služieb v meste, nevyhovujúce podmienky môžu byť umiestnenie bytu v objekte bez výťahu pri fyzickom obmedzení žiadateľa, bývanie v objekte kde žiadateľ so zdravotným hendikepom nedokáže zabezpečiť teplo a pod.*)
- **príbuzní nedokážu zabezpečiť žiadateľovi potrebnú pomoc** (*najbližší príbuzní sú sami odkázaní na pomoc alebo sa už ďalej nedokážu postarať o žiadateľa, príbuzní žijú ďaleko*)
- **žadateľovi sa už poskytuje nejaký druh sociálnej služby ale je pre potreby žiadateľa nedostatočná** (*napr. ambulatná alebo terénna sociálna služba*)
- **žadateľovi sa neposkytuje žiadna sociálna služba alebo iná forma podpory** (*napr. peňažný príspevok na opatrovanie pre jeho blízku osobu, ktorá ho doma opatruje*).
- **žadateľovi sa už poskytuje niektorý druh sociálnej služby, napr. v pobytovom zariadení ale má záujem vybrať si iného poskytovateľa**
- **žadateľovi sa poskytuje pobytová sociálna služba, ktorú si platí v celom rozsahu sám(samoplatca), a nie je ďalej schopný platiť úhradu v plnej výške ekonomicky oprávnených nákladov** (*hrozí mu vypovedanie zmluvy u pôvodného poskytovateľa a môže sa zo dňa na deň ocitnúť bez akejkoľvek pomoci*)

3.4. Iné kritéria

- **časové hľadisko** - ako dlho čaká žiadateľ na poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby (napr. do 3 mesiacov, 6 mesiacov, 12 mesiacov a viac)
- **vek** - bez ďalších súvislostí, napr. ako vysoký je vek (presenium, senium, dlhovekosť..), nie je vek automaticky určujúcim faktorom a nepreukazuje vyššiu potrebu zabezpečenia sociálnej služby ale v prípade porovnateľnej situácie podľa iných kritérií

4. Doručovanie žiadosti

V súlade s § 8 ods. 7 citovaného zákona **fyzická osoba, ktorá má záujem o poskytovanie sociálnej služby ňou vybraným poskytovateľom sociálnej služby, ktorým je obec alebo právnická osoba zriadená alebo založená obcou** alebo vyšším územným celkom, **nedoručuje písomnú žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 odseku 1, ale priamo uvedie tejto obci alebo tejto právnickej osobe zriadenej alebo založenej obcou alebo vyšším územným celkom údaje uvedené v § 74 ods. 3 citovaného zákona na účely uzatvorenia zmluvy o poskytovaní sociálnej služby podľa citovaného zákona.**

Ak si fyzická osoba, ktorá má záujem o poskytovanie sociálnej služby, vybrala poskytovateľa, ktorým je obec, alebo právnická osoba zriadená alebo založená obcou, v praxi dochádza najčastejšie k tomu, že fyzická osoba navštívi priamo tzv. obecné zariadenie sociálnych služieb a **ak toto zariadenie uzatvorí so žiadateľom zmluvu o poskytovaní sociálnych služieb, je povinnosť obce alebo VÚC podľa § 8 ods. 2 a 3 splnená.**

Aplikácia ustanovenia § 8 odsek 4 citovaného zákona prichádza do úvahy len v tých prípadoch, ak nie sú na strane fyzickej osoby, ktorá žiada o poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby preukázateľné dôvody potreby bezodkladného poskytnutia alebo zabezpečenia sociálnej služby, tzv. prednostného umiestnenia, ktoré sú upravené v § 8 odsek 6 citovaného zákona.

Upozorňujeme na to, že obligatórne stanovená povinnosť obce poskytovať finančný príspevok na prevádzku neverejným poskytovateľom sociálnej služby v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a dennom stacionári sa vzťahuje aj na prijímateľov, ktorým sa sociálna služba už poskytuje a ktorí si platia úhradu za poskytovanú sociálnu službu vo výške ekonomicky oprávnených nákladov. **tzv. samoplatcovia.** Aj tieto fyzické osoby majú právo kedykoľvek prejaviť svoj záujem o poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania tejto sociálnej služby s finančnou podporou z verejných prostriedkov, t.j. aj po umiestnení v zariadení sociálnych služieb a platení plnej úhrady a to bez ohľadu na to ako dlho im už bola poskytovaná sociálna služba ako samoplatcom a to rovnakým spôsobom ako u iných žiadateľov/prijímateľov sociálnej služby a za splnenia všetkých zákonom o sociálnych službách stanovených podmienok. Platná právna úprava však neoprávňuje odkázanú fyzickú osobu, resp. neverejného poskytovateľa požadovať „doplatenie“ FPP späťne, t.j. za obdobie, keď bola sociálna služba poskytovaná samoplatcovi bez tohto príspevku zo strany obce.

5. Ďalšie odporúčania:

5.1. Doplnenie formálnych ustanovení na žiadosť o poskytnutie služby

Ak obec/mesto zaradí do podrobností/podmienok/kritérií určovania poradia také skutočnosti, ktoré nie sú obsiahnuté v žiadosti o poskytovanie sociálnej služby podľa § 8 ods. 1 zákona o sociálnych službách je nevyhnutné, aby formulár žiadosti, ktorý má obec/mesto vypracovaný bol doplnený o tieto skutočnosti na účely bodového hodnotenia. *(odporúčame skontrolovať a doplniť a žiadosti)*

Dokument má byť zverejnený a žiadateľ o sociálnu službu by mal byť vopred informovaný o uvedenom postupe už pri posudzovaní odkázanosti na pomoc.

5.2. Posudzovanie žiadosti

Posúdenie žiadosti z hľadiska zaradenia žiadateľa do poradia príslušného druhu a formy sociálnej služby je možné realizovať rôznymi spôsobmi počnúc od zamestnanca, ktorý vedie evidenciu došlých žiadostí až po posúdenie viacerými zamestnancami (napr. komisia).

Príloha

Pre ilustráciu uvádzame odporúčanie ako postupovať pri určovaní podrobností/podmienok /kritérií poradia. Navrhované počty bodov v tabuľke č. 1 sú uvedené ako príklad:

Typ dokumentu:	Interný, Smernica, Usmernenie, VZN,...	Počet bodov (príklad ZPS)
Spôsob hodnotenia podrobností pre zaradovanie do poradia:	Bodové – bodová škála od 1 do 10, pri každej podrobnosti/podmienky/kritéria, platí zásada, čím vyšší počet bodov dosiahne žiadateľ, tým je dané zaradenie žiadateľa do vyššieho poradia	
Druh a forma sociálnej služby:	Zariadenie pre seniorov: CP/A Zariadenie opatrovateľskej služby: CP/A Denný stacionár: A Opatrovateľská služba: terénna Každý druh aj forma sociálnej služby má samostatnú evidenciu	ZPS pobytová SS
Stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby:	II - 2 body III – 4 body IV – 6 bodov V – 8 bodov VI – 10 bodov	V. stupeň – 8 bodov
Osamelosť žiadateľa a jeho vzťahy s blízkymi osobami:	Dobré a zlé vzťahy Dobré vzťahy – 0 bodov Zlé vzťahy – 10 bodov	
Sociálna situácia žiadateľa:	Bývanie v nedostupnej lokalite a nemožnosť zabezpečiť sociálnu službu – 10 bodov Neschopnosť blízkych osôb postarať sa o žiadateľa – 10 bodov	
Poskytovanie inej sociálnej služby alebo inej formy pomoci::	Poskytuje/neposkytuje sa iný druh sociálnej služby alebo inej formy pomoci (1 – 10) Poskytuje sa mu pobytová sociálna služba (1 – 10) Poskytuje sa mu ambulantná/terénna sociálna služba, ktorá je nepostačujúca (1 – 10) Žiadateľ je samoplatca a poskytuje sa mu pobytová sociálna služba (1 – 10)	
Dĺžka čakacej lehoty:	Napr. žiadateľ má podanú žiadosť 1mesiac/3mesiace/6 mesiacov/9mesiacov/12mesiacov (1 – 10)	
Vysoký vek žiadateľa a posúdenie rozsahu podpory:	Vek + stupeň odkázanosti 70 – 80 rokov +V - VI stupeň – 4 – 6 bodov 80 – 90 rokov +V - VI. stupeň - 8 bodov 90 a viac + V -VI stupeň – 10 bodov	
Iné skutočnosti majúce vplyv na určovanie poradia:	Určuje si obec/mesto na základe podmienok v regióne/v komunite	

Příklad:

Žiadateľ A si podá písomnú žiadosť o zabezpečenie sociálnej služby u konkrétneho neverejného poskytovateľa v zariadení pre seniorov. Podľa právoplatného rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov bol žiadateľ posúdený na V. stupeň odkázanosti, t.zn. že na základe nami zvoleného bodového hodnotenia získava za stupeň odkázanosti **8 bodov**. Z komplexného posudku (§ 51), ktorý bol podkladom pre vydanie rozhodnutia odkázanosti na sociálnu službu vyplýva, že o žiadateľa sa nemá kto postarať, napriek tomu, že má 3 dospelé deti, nakoľko tieto ho dlhé roky nenavštevujú. Za toto kritérium získal žiadateľ **10 bodov**. Doteraz sa mu poskytovala opatrovateľská služba v rozsahu 4 hod./denne, ale vzhľadom na to, že došlo k zhoršeniu zdravotného stavu žiadateľa a bol posúdený na V. stupeň odkázanosti a jeho problémy so sebaobsluhou vyžadujú starostlivosť v rozsahu 10 hodín/denne, ktorú obec v súčasnosti nevie zabezpečiť. Toto kritérium získalo **5 bodov**. Žiadateľ čaká na umiestnenie už 6 mesiacov, za čo získava **6 bodov**. Žiadateľ má 83 rokov a V. stupeň odkázanosti za čo získava **8 bodov**. Výsledná bodová hodnota predstavuje u tohto žiadateľa **37 bodov**. V prípade, že nikto zo žiadateľov, ktorí boli zaradení do evidencie žiadostí nedosiahol vyšší počet bodov ako žiadateľ A t.j. 37 bodov bude žiadateľ A zaradený na 1. miesto v evidencii.